

Kültéri lazúrok

A lazúrok viszonylag fiatal termékek. Míg olajozást és festést már évszázadok óta használnak a fa védelmére, a lazúrok csak a század második felében (1960-as évek) születtek. Az új szintetikus fedőfestékek időjárás-állósága ugyanis nem volt megfelelő; a nem megfelelő UV-védelem és pigmentálás miatt gyorsan lepattogzottak a felületről. Amikor a problémát a festék hígításával: a kötőanyag és a pigmentek mennyiségének csökkentésével próbálták megoldani, akkor születtek a lényegesen vékonyabb filmréteget eredményező és a fa ereztét nem elfedő, áttetsző, azaz „lazúros” bevonatok. A lazúrozás egyfajta köztes megoldás az olajozott és a fedőfestéssel ellátott felületek közt.

A lazúr határozott filmréteget képez, de ez sokkal vékonyabb, mint a fedőfestékek rétegvastagsága. A kötőanyag mennyiségétől függően vannak ún. vékony- vagy impregnáló lazúrok és vastaglazúrok. A jobb időjárás-állóság miatt a mérettartó épületszerkezeteknél – pl. külső nyílászárók – a vastaglazúrokat használják. (Rétegvastagságok: vékonylazúr kb. 20 µm, vastaglazúr kb. 60 µm, festékek 100 µm felett.)

Jobb tapadásuk, mélyebb beszívódásuk, egyenletes elhasználódásuk, repedés- és lepattogásmentes kopásuk miatt a természetes gyantaolaj lazúrok a szintetikus lazúrok használati tulajdonságait messze meghaladják. A lazúrok, ahogy a születésük, kifejlesztésük körülményeiből is látható, elsősorban kültérben, szabadban felhasznált faanyagok – nyílászárók, fahomlokzatok, ereszek, teraszok, kerítések, pergolák és kerti bútorok védelmére használhatók. Beltérben a rugalmasság kevésbé fontos elvárás a bevonatokkal szemben, és ezek a bevonatok éppen rugalmasságot biztosító összetételük miatt soha nem érik el azt a keménységet, ami beltérben elvárt....

Az első ismert és népszerű lazúrok tartós, időjárásálló bevonatot adtak, de mint kiderült, egészségre ártalmas, sőt rákkeltő komponenseket tartalmaztak, és

környezetbarátnak sem voltak nevezhetők, mert nagy mennyiségű szintetikus oldószert tartalmaztak (pl. PCP). Amikor emiatt összetételüket megváltoztatták, az új lazúrok időjárás-állósága, tartóssága visszaesett. Ma is sok gyártó még több lazúros kültéri terméke van forgalomban. A kor környezet- és egészségvédelmi elvárásainak megfelelően ezek többsége vizes bázisú, illetve vízzel hígítható termékek.

Miért másak az AURO kültéri lazúrai?

Mint minden AURO-termék, a kültéri lazúrok is kizárólag természetes olaj- és gyantakomponenseket, természetes növényi és ásványi pigmenteket tartalmaznak. A természetes bevonat lélegző, és a faanyaggal együtt dolgozó bevonatot eredményez. Tapadása jobb, beszívódása mélyebb, nem válik rideggé, nem repedezik, pattogzik le, elhasználódása egyenletes, ezért a természetes gyantaolaj lazúrok a szintetikus lakkok, lazúrok használati tulajdonságait messze meghaladják.

0%-os oldószertartalom

Az AURO kültéri lazúrok legújabb generációja (Nr. 160) tökéletesen oldószertmentes. Az AURO AQUA család termékei (124, 127, 160, 184, 187, 250–267) minimális mennyiségben sem tartalmaznak szerves oldószert. A szintetikus műgyanta alapú vizes rendszerekkel szemben az AURO-termékek előállításánál segédoldószert sem használnak. A gyantákat és olajokat egymással felfőzik, és növényi emulgeálószer segítségével nagy sebességű keverés közben vízzel emulgeálják. Ez egy meglehetősen bonyolult és költséges eljárás.

Mit garantálnak a természetes összetevők?

A természetes gyanták és növényi olajok vizes emulziói a faanyag kémiai

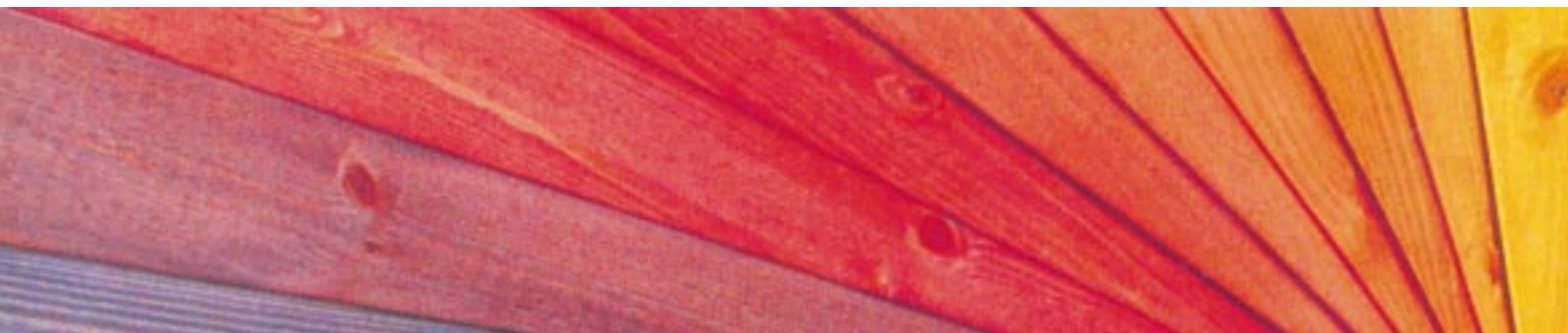
összetevőivel rokonok, így a fán nagyon jól megtapadók, tartós és rugalmas bevonatot adnak. A gyantaolaj a fába mélyen beszívódik, impregnálja és védi a nedvességtől, csapadéktól, szennyeződésektől. Az olaj színezése (pigmentálás) pedig véd a nap káros UV-sugaraitól, mely a csapadéknál is jobban károsítaná a kültérben elhelyezett faanyagot.

A természetes összetevők rugalmas tulajdonságainak köszönhetően a bevonat együtt dolgozik / mozog a kezelt faanyaggal. Az AURO lazúrok nem alkotnak kemény, műanyag filmet a felületen, nem repedeznek, hátrásodnak, pattognak fel, peregnek le. A bevonat öregedése a szín elhalványulásból, a fény fakulásából látható. Az erős nyári napsütéstől a bevonat kiég, színe kifakul, fénye elvész, lemattul. Így a bevonat állapota egyszerűen szemmel kísérhető, ami a felújítás, karbantartás szükségességét is egyértelművé teszi: amikor a bevonat fakulni kezd, célszerű felfrissíteni.

A felújítás nagyon egyszerű: a szennyeződések eltávolítása (célszerűen kefével, vagy keféhengerrel) után egyszerűen egy rétegben átkenni, vagy szórni. Mint a legtöbb dolognál, az odafigyelés és karbantartás itt is meghalálja magát. A nem elhanyagolt bevonat nagyon könnyen felújítható. A gyártó által megadott karbantartási intervallum 2–4 év.

A kültéri bevonat tartósságát nehéz pontosan években kifejezni, hiszen számtalan tényezőtől függ: a felület előkészítésétől, a bevonat szakszerű elkészítésétől, valamint a környezeti hatásoktól: tájolás (északi – déli oldal), kitétség (árnyék – tűző nap) stb. Nyilvánvaló, hogy ugyanaz a bevonat egy faház állandó, erős, napsütésnek kitett déli oldalfalán, vagy terasz padlóján nem fog addig tartani, mint az árnyékos északi oldalon az eresz alatt.

A szabadban beépített, elhelyezett faanyag legnagyobb ellensége tehát az

erős nyári napsütés. Mint ahogy az emberi bőrt is, a fát is a nap UV-sugarai károsítják leginkább. Ez a fotodegradációnak nevezett folyamat fotokémiaiilag bontja le a fa kémiai alkotóit. Melyiket?

Kültérben tartós védelmet tehát pillanatnyilag csak a pigmentálás biztosít. Ez persze nagyon sok megrendelőnél nem kívánatos: ha már tömörfát építenek be, szeretnék azt saját, természetes színében viszontlátni. Ez sajnos nem praktikus. A szintelen lazúrok és lakkok külső kezelésre alkalmatlanok, mivel pigmentek híján nem biztosítanak megfelelő védelmet a nap ultraviola (UV) sugaraival szemben, maguk elégnak, a fa pedig elszürkül alattuk. A szintelen lazúr egy nyár alatt kiég, alatta a fa elszürkül, minden szezon után fel kellene újítani. A fa saját erezetét tökéletesen érvényesülni hagyó, szintelen bevonat nem ad tartós védelmet.

Természetes tartósság

Vannak fajok, melyek ásványi összetételüknek köszönhetően akár kezelés nélkül is nagyon tartósak. Ilyen fajok az akác, a vörösfenyő és a teak. Kezelés nélkül a napfényen minden faanyag rövid idő alatt beszőrkül. A tartós fajoknál ez a szürkülés egy vékony felületi rétegre korlátozódik, mely az alatta lévő faanyagot megvédi a további környezeti igénybevételektől és a napsugárzástól is.

Milyen színt válasszunk?

Az ultraviola sugarak (UV) elleni védekezésnél nem a szín, hanem a pigmentek mennyisége a döntő. Némelyik pigment azonban – pl. az okkersárga és a vörösek – a napfény energiáját jobban elvezeti, a legjobban pedig a fehér szín veri vissza a napsugarakat (ezek jók). A kék pl. viszonylag rosszul vezeti a napfény energiáját, és a föld pigmentekhez képest nagy szemcseméretű (ez rossz).

Vannak színek, melyek lazúrosabban hatnak (okker, narancs, világosbarna), és vannak, melyek erősebben takarnak (szürke, sötét barnák, fekete).

A 160-as lazúr szériánál az eddigienél is finomabbra őrölt pigmenteket használnak a színezéshez. Ezért a legtöbb esetben

külön alapozó használatáról (Nr. 124) lemondhatunk. A pigmentek annyira finomak, hogy a fa pórusaiba is bejutnak, így még jobb védelmet biztosítanak.

Az AURO új kültéri lazúrai (Nr. 160-as sorozat) 12+1 alapszínben kaphatók. Mivel az ultraviola sugarak elleni védelemhez mindegyik szín megfelelő mennyiségű pigmentet tartalmaz, a pigmentek egymással szabadon keverhetők. Az alapszíneken kívül számos gyári recept is létezik a népszerűbb színek kikeveréséhez. Pl. fenyőszín 75% fehér + 25% okkersárga. A szabad keverhetőségre az egyetlen kivétel a szintelen lazúrral való keverés, mely kültérben mindenképp csökkent UV-védelmet eredményez.

Használat

Az új lazúrok alapozás nélkül, két-három rétegben felhordva használhatók. Felhordás ecsettel, hengerrel, szórással.

A megfelelő UV-védelemhez kültérben minden szín esetében 3 pigmentált réteg szükséges. A gyári vizsgálatok és tesztek alapján a lazúr 3 rétege biztosít ideális és hosszú távú védelmet. A 3 rétegnél a fogyás ca. $3 \cdot 0,08 = 0,24 \text{ l/m}^2$. Ez 900–1.300 Ft/m² költséget jelent.

Külön alapozásra ennél a lazúr családnál általában nincs szükség, kivétel a magas járulékos anyag tartalmú és favédőszerrel telített fák, melyek kezelése előtt az AURO AQUA Speciális alapozó (Nr. 117) használható. Használatával kiküszöbölhető a magas csersavtartalom miatti lassú száradás (pl. tölgy, gesztenye, framiré), a járulékos anyagok átütése fehér vagy világos színű lazúroknál (pl. vörösfenyő, feketefenyő, vöröscédrus, meranti stb.) és a favédő szerrel telített faanyagok kivirágzása. A speciális alapozó tulajdonképpen nem engedi, hogy a lazúr víztartalma a járulékos anyagokat, vagy a telítőszer sóit kimossa.

Kültéri lazúrok beltéri használata

A kültéri lazúrok 1–2 rétegben beltérben is használhatók. Hogy könnyebben tisztán tarthatók legyenek, befejező kezelésként AURO AQUA faviasszal (Nr. 184) védhetjük jobban felületüket.

